

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Введено в дію наказом від „_____” 2021 р.
№ _____

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ІАНТЕЛЕЙМОНОВ
_____ 2021 р.

Освітньо-наукова програма

Соціологія

Спеціальність 054 Соціологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Затверджено вченою радою університету "___" _____ 2021 року, протокол № ___.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

1.1. Вчена рада факультету: протокол № 5 від «17» березня 2021 р.

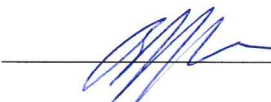
Голова Вченої ради факультету Олена МУРАДЯН

1.2. Наукова-методична комісія факультету:

протокол №17 від «2» березня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Юлія СОРОКА

В.о. завідувача кафедри соціології Людмила СОКУРЯНСЬКА

В.о. завідувача кафедри політичної соціології В'ячеслав НІКУЛІН

В.о. завідувача кафедри
прикладної соціології та соціальних комунікацій Віль БАКІРОВ

В.о. завідувача кафедри
методів соціологічних досліджень Олександр КІЗІЛОВ

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник групи забезпечення:		
Бакіров Віль Савбанович Гарант ОНП зі спеціальності 054 Соціологія	Ректор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, в. о. завідувача кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій	Доктор соціологічних наук, професор за кафедрою соціології, академік НАН України.
Члени робочої групи:		
Мурадян Олена Сергіївна	Декан соціологічного факультету, доцентка кафедри політичної соціології	Кандидатка соціологічних наук, доцентка за кафедрою політичної соціології
Нікулін В'ячеслав Сергійович	В. о. завідувача кафедри політичної соціології, заступник декана соціологічного факультету з навчальної роботи	Кандидат соціологічних наук, доцент за кафедрою політичної соціології
Сокурянська Людмила Георгіївна	В.о. завідувача кафедри соціології	Докторка соціологічних наук, професорка за кафедрою соціології
Кізілов Олександр Іванович	В.о. завідувача кафедри методів соціологічних досліджень	Кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник за кафедрою методів соціологічних досліджень
Мусієздов Олексій Олександрович	Професор кафедри соціології	Доктор соціологічних наук, доцент за кафедрою соціології
Сорока Юлія Георгіївна	Професорка кафедри соціології	Докторка соціологічних наук, доцентка за кафедрою соціології
Голіков Олександр Сергійович	Доцент кафедри соціології	Доктор соціологічних наук, доцент за кафедрою соціології

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

Тимчасового Освітнього стандарту галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 054 Соціологія за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти.

1. Профіль освітньо-наукової програми

зі спеціальності 054 Соціологія, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

1 – Загальна інформація	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Доктор філософії
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом про присудження наукового ступеня
Офіційна назва програми	Соціологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Доктор філософії. 40 кредитів, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Акредитовано НАЗЯВО, сертифікат від 19.11.2020 № 756, строк дії до 01.07.2026
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, EQF LLL - 8 рівень, FQ – ENEA – третій цикл.
Передумови	Наявність ступеня магістра
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	01.07.2026
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	http://socio.karazin.ua/abiturientu/aspirantura
2 - Мета освітньо-наукової програми	
Мета програми	Розвиток загальних та фахових компетентностей для забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування в сфері бізнесу, державного управління та діяльності недержавних організацій, а також у викладацькій роботі. Випускники освітньо-наукової програми будуть також підготовлені до роботи в міжнародних дослідницьких проектах та інституціях, до викладання соціологічних дисциплін на високому сучасному рівні в університетах України та світу.
3 – Характеристика освітньо-наукової програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 054 Соціологія
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта в галузі соціальних та поведінкових наук, соціології
Особливості програми	Основна зорієнтованість програми - забезпечити фундаментальну підготовку фахівців у галузі

	соціології, що володіють глибокими знаннями в сфері сучасних соціологічних досліджень, теорії та методів соціології, які професійно володіють новітніми комунікативно-інформаційними технологіями в сфері суспільних комунікацій та здатні до самостійної професійно-практичної та науково-дослідної діяльності в освітніх та дослідницьких установах. Унікальність програми: її зміст сформований на основі аналізу існуючих споріднених вітчизняних і зарубіжних освітньо-наукових програм і віддзеркалює тренди розвитку сучасної соціологічної освіти та науки.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів 2310.1 Професори та доценти 212 Професіонали в галузі соціології 2122.1 Наукові співробітники (соціологія)
Подальше навчання	Здобуття наукового ступеня доктора наук за науковим рівнем вищої освіти. Участь у постдокторських програмах.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Види навчальної діяльності: лекції; семінари; практичні заняття; самостійна робота; критичне та аналітичне читання; здійснення індивідуальної навчально-дослідної діяльності на основі підручників, інтернет-джерел та конспектів; індивідуальні та групові консультації із викладачами; підготовка наукових проєктів.</p> <p>Передбачено студентоцентроване навчання, що базується на особистісно орієнтованому, діяльнісному, творчому підходах.</p> <p>Студентоцентрований підхід спрямований на поглиблення практичних знань студентів, посилення компетентнісної складової навчання, дозволяє перейти від традиційної технології навчання – передача знань, до проблемної технології. В основу студентоцентрованого навчання покладено ідею максимального забезпечення аспірантами їх шансів отримати перше місце на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у працедавців, задоволення тим самим актуальних потреб останніх. За умови використання студентоцентрованого підходу відбувається посилення ролі аспіранта як учасника процесу навчання – від пасивного слухача, до активного, який може частково впливати на процес отримання знань, компетенцій і навичок.</p> <p>Проблемно-орієнтоване навчання дає змогу особистості на основі наявної багатоаспектної інформації сформулювати свої власні позиції, співвіднести їх із думками інших, знайти серед них ті, що перетинаються з власним баченням, і розробити</p>

	<p>своє ставлення до різних поглядів, тобто створити інформаційне світосприйняття, яке є відкритим для уточнення, поглиблення та зміни. Проблемно-орієнтоване навчання сприяє інтеграції навчального процесу з наукою, з проблемами реальної дійсності і з життєвим досвідом тих, хто навчається. Застосування проблемно-орієнтованого навчання дозволяє виявити рівень знань і здібностей аспірантів, краще зрозуміти їх психологію. Під час проблемно-орієнтованого навчання у аспірантів з'являється можливість самореалізації і розвитку навичок командної роботи. Не менш важливим компонентом організації навчального процесу за освітньо-науковою програмою є самонавчання - самостійне навчання поза навчальним закладом, можна трактувати як складний пізнавальний процес, систему внутрішніх і зовнішніх дій, зумовлених єдністю мотивів і цілей, спрямований на сприйняття і творче засвоєння знань. Переважно навчання відбувається в малих групах (до 7 осіб) з використанням інформаційно-комунікативних засобів навчання, інноваційних форм роботи, традиційних та нетрадиційних методів навчання.</p>
<p>Оцінювання</p>	<p>Письмові заліки та екзамени, аналітичні звіти, поточний контроль, захист контрольних роботи, усні презентації, підготовка тексту дисертаційної роботи.</p> <p>Екзамен – складова підсумкового семестрового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з певного виду навчальної діяльності, результати навчання, за якими оцінюються за стобальною та чотирирівневою шкалами оцінювання. Семестрові екзамени проводяться під час екзаменаційних сесій. Семестрові екзамени проводяться в письмовій формі (допускається контроль з використанням комп'ютерів, інформаційно-комунікативних технологій).</p> <p>Тест – система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зростаючої складності, яка дозволяє якісно оцінити структуру та виміряти рівень знань, умінь і навичок.</p> <p>Контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи, – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання аспірантом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. В одному семестрі кількість зазначених контрольних робіт для студентів денної і заочної форм навчання не перевищує 10.</p> <p>Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому аспіранти під керівництвом науково-педагогічного працівника закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь</p>

	<p>та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.</p> <p>Есе, презентації, переклади, реферати, рецензії, аналітичні огляди тощо – це індивідуальні завдання, що сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань аспірантів з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.</p> <p>Максимальна сума балів, яку може набрати аспірант при підсумковому семестровому контролі, складає 100. Оцінка підсумкового контролю також виставляється за однією зі шкал, прийнятих в університеті: а) чотирирівнева шкала оцінювання – оцінки «відмінно» «добре», «задовільно», «незадовільно», б) дворівнева шкала оцінювання – оцінки «зараховано», «не зараховано».</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері соціології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у соціології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з соціології та суміжних галузей.</p> <p>СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень.</p> <p>СК03. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.</p> <p>СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.</p> <p>СК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>СК06. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових</p>

	дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання	<p>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</p> <p>РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми соціології державною та іноземною мовами, кваліфіковано відобразити результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.</p> <p>РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу соціальних досліджень, наявні соціологічні дані.</p> <p>РН04. Планувати і виконувати прикладні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p> <p>РН06. Переосмислити у процесі навчання наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми соціології з дотриманням норм академічної етики.</p> <p>РН07. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації освітньо-наукової програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	100% професорсько-викладацького складу, задіяного до викладання навчальних дисциплін, мають наукові ступені та вчені звання за відповідною спеціальністю.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Наявність мультимедійних аудиторій, Інтернет-центру, кімнати для роботи аспірантів. 3 комп'ютерних класи.
Специфічні характеристики інформаційного та	Бібліотечні електронні ресурси, електронні наукові видання, електронні навчальні курси із можливістю дистанційного навчання та самостійної роботи. У

навчально-методичного забезпечення	розпорядженні аспірантів фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ імені В.Н.Каразіна, Ресурсного центру соціологічного факультету та кафедр.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Харківським національним університетом імені В.Н.Каразіна та академічними установами й університетами України. 1. Договір про співробітництво зі Львівським національним університетом імені Івана Франка від 20.01.2020 року. 2. Договір про співробітництво між Харківським національним університетом імені В.Н.Каразіна та «Класичним приватним університетом» від 06.09.2017.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Харківським національним університетом імені В.Н.Каразіна та навчальними закладами країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі законодавства України.

Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

1.1 Перелік компонент освітньо-наукової програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОНП			
ОК 1.	Іноземна мова для аспірантів	10	Екзамен
ОК 2.	Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	Залік
ОК 3.	Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень	4	Залік
ОК 4.	Соціологія ХХІ століття	3	Екзамен
ОК 5.	Методологія та методи соціологічного дослідження	3	Екзамен
ОК 6.	Асистентська педагогічна практика	5	Залік
Загальний обсяг обов'язкових дисциплін		30	
Вибіркові компоненти ОНП			
<i>Вибірковий блок 1 (дві дисципліни)</i>			
ВБ 1.1.	Соціальні комунікації у сучасному світі	3	Залік
ВБ 1.2.	Університетська освіта в сучасному світі	3	Залік
ВБ 1.3.	Теоретико-методологічні засади дисертаційного дослідження з соціології	3	Залік
ВБ 1.4.	Українські революції у порівняльній перспективі	3	Залік
ВБ 1.5.	Епістемологія соціального	3	Залік

ВБ 1.6.	Культура довіри в сучасному світі	3	Залік
<i>Вибірковий блок 2 (одна дисципліна)</i>			
ВБ 2.1.	Сучасне українське суспільство: соціологічний аналіз	4	Залік
ВБ 2.2.	Європейські студії	4	Залік
ВБ 2.3.	Медіадослідження	4	Залік
Загальний обсяг вибірових дисциплін		10	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ			40

1.2 Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
Іноземна мова для аспірантів	Соціальні комунікації у сучасному світі	Асистентська педагогічна практика	Публічний захист дисертаційної роботи
	Університетська освіта в сучасному світі		
Філософські засади та методологія наукових досліджень	Теоретико-методологічні засади дисертаційного дослідження		
Підготовка наукових публікацій та презентація результатів	Українські революції у порівняльній перспективі		
	Епістемологія соціального		
Соціологія ХХІ століття	Культура довіри в сучасному світі		
	Сучасне українське суспільство: соціологічний аналіз		
Методологія та методи соціологічного дослідження	Європейські студії		
	Медіадослідження		

2. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Випускна атестація здобувача вищої освіти за освітньо-науковою програмою "Соціологія" з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 054 Соціологія, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти проводиться у формі публічного захисту дисертаційної роботи та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому ступеня доктора філософії з присвоєнням кваліфікації доктор філософії зі спеціальності 054 Соціологія за освітньо-науковою програмою "Соціологія".

Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері соціології або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Дисертаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

Дисертаційна робота та її автореферат мають бути розміщені на сайті закладу вищої освіти (наукової установи).

Дисертаційна робота має відповідати іншим вимогам, встановленим законодавством.

